

**ระบบการดำเนินงานและปัจจัยแห่งความสำเร็จธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวางของสมาชิก
สหกรณ์กวางแห่งประเทศไทย จำกัด ***

The operation and success factor of business management for growing the deer
of the member of The deer co-operative of Thailand

ธัญพร ช่างเสนาะ^{**}
วิโรจน์ เกษภูมิลักษณ์^{***}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง ระบบการดำเนินงานของธุรกิจ สภาวะตลาดและแนวโน้มการแข่งขันของธุรกิจ และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการฟาร์มกวาง ประธานสหกรณ์กวางฯและผู้บริโภค ใช้วิธีการสัมภาษณ์และการสังเกต จากผลการศึกษา พบว่าลักษณะฟาร์มเป็นแบบเชิงคอก รูปแบบธุรกิจเป็นแบบเจ้าของคนเดียว มีการหาความรู้ก่อนการเลี้ยงกวางจากสื่อต่างๆ ใช้เงินลงทุน 300,000-500,000 บาท วัสดุที่จำเป็นในฟาร์ม คือ รั้วและโรงจัดการ พันธุ์กวางที่เลี้ยงคือพันธุ์รูซ่า การผสมพันธุ์ไม่นิยมผสมพันธุ์ในหมู่สายเลือดเดียวกัน โรคที่พบส่วนใหญ่คือโรคพยาธิ ผลผลิตของกวางได้แก่ เนื้อ เขาและพันธุ์กวาง ผลิตภัณฑ์ที่ผู้ประกอบการจำหน่ายผ่านการแปรรูปจากสหกรณ์กวางฯเท่านั้น ในอนาคตการเปิดตลาด AEC อาจเป็นคู่แข่งที่สำคัญ ด้วยปัญหาทางด้านเศรษฐกิจจึงส่งผลให้ผลิตภัณฑ์ถูกจำกัดในเฉพาะบางกลุ่มผู้บริโภค อีกทั้งทัศนคติของคนทั่วไปในสังคมมองว่ากวางไม่ควรนำมาบริโภค การเลี้ยงกวางบางสายพันธุ์มีข้อจำกัดด้านกฎหมาย เทคโนโลยีที่ใช้คือการนำความรู้มาพัฒนาสายพันธุ์กวางให้มีคุณภาพ มีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และวางแผนจำนวนกวางภายในฟาร์ม การบริหารเน้นเรื่องคุณภาพและมาตรฐานของฟาร์ม ผู้ประกอบการมีการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นจากหน่วยงานต่างๆ หรือจากเพื่อนสมาชิก

คำสำคัญ : รูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจ ระบบการดำเนินงาน สภาวะตลาดและแนวโน้มการแข่งขัน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

* เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและลักษณะของธุรกิจ ระบบการดำเนินงานของธุรกิจ สภาวะตลาดและแนวโน้มการแข่งขัน และปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง

** นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม 73000

*** ผศ. ดร.ประจักษ์วิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี

Abstract

This study aimed to study the pattern and nature of deer from business operation of this business, market condition and competition in this business, and the factor affection decision to succeed in this field. The data collection instruments employed in this study were interview and observation the entrepreneurs, cooperative chairmen and customers. The results from the interview and observation indicates that the farm type is a ranged farm. The pattern of business is single owner and find information before feeding from the media. The investment was oppositely 300,000 - 500,000 bath. Necessary materials are Fence and Deer yard The breed of deer is Rusa Deer should not be breded the same family. The most common disease is parasite. Products from deer are venison velvet and breed. Processes deer product is sold buy the owner in the deer cooperative only. In the future for AEC, this should be important competitor

Because of the economic problems, are limited to some certain consumer. All over social norm also suggests that deer should not be eaten. The breeding of some deer family is restricted by law. The technology is used to improve deer family. Accounts are systematicle by managed and planed for the number of deer in the farm. The management focused on the quality and standard of the farm. Entrepreneurs has learned continuasly from both the governmental and primate sectors

Key words: pattern and nature of business, operation of this business, market condition and competition in this business, factor of successful

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก การเกษตรจึงมีความสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและประเทศเนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่มาจากสินค้าเกษตร (พัชรินทร์ คำแปง, 2546) การเกษตรไทยมีแนวโน้มไปสู่การทำเกษตรด้านปศุสัตว์มากขึ้น เพราะการเลี้ยงสัตว์นั้นจะทำได้ให้กับเกษตรกรดีกว่าการปลูกพืช ผลตอบแทนจากการเลี้ยงสัตว์มีความแน่นอน (นิยม บัวบาน, 2536) ในอดีตการเลี้ยงสัตว์บางประเภทมีข้อจำกัดด้านกฎหมาย แต่ในปัจจุบันมีการกำหนดชนิดของสัตว์บางประเภทสามารถเพาะเลี้ยงได้ ซึ่งกวางเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งที่สามารถนำมาเพาะเลี้ยงได้เพื่อเป็นการอนุรักษ์และเป็นการใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่าอย่างยั่งยืน (วิทยา ฉินชียานนท์ และสนั่น เหลียงไพบูลย์, 2548)

ในปี 2537 ได้มีการก่อตั้งสหกรณ์กวางฯขึ้นเพื่อพัฒนาฟาร์มกวางให้เป็นสัตว์เศรษฐกิจกับเกษตรกรไทย (อภิชาติ วัฒนกุล, 2554) กวางเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่เกษตรกรเริ่มให้ความสนใจ เนื่องจากมีความเป็นไปได้ในการเลี้ยงเป็นเชิงการค้า เพราะสามารถให้ผลผลิตได้หลายอย่าง การเลี้ยงกวางจึงควรได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นอาชีพสำหรับเกษตรกร(สำนักพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ, 2554) การเลี้ยงกวางมีแนวโน้มที่

เพิ่มมากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้การเลี้ยงกวางในประเทศมีการตื่นตัวและมีการพัฒนามากขึ้นกว่าที่ผ่านมา (สำนักพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ, 2555)

เนื่องจากธุรกิจฟาร์มกวางเป็นธุรกิจแนวใหม่จึงส่งผลให้การทำธุรกิจประสบกับปัญหาต่างๆ มีปัญหาในวิธีการเลี้ยงที่ไม่ถูกต้อง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ระบบการดำเนินงานและปัจจัยแห่งความสำเร็จธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวางเกี่ยวกับวิธีการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มกวางให้เป็นฟาร์มที่มีคุณภาพมากขึ้น และเพื่อเป็นประโยชน์กับผู้สนใจทั่วไป

ในการศึกษาครั้งนี้ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ ลักษณะ และระบบในการดำเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง สามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสถานะตลาดและแนวโน้มการแข่งขันเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคในการจัดการธุรกิจพร้อมทั้งการแก้ไขปัญหา อีกทั้งยังเป็นแนวทางให้แก่ผู้สนใจทั่วไปในการประกอบธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง ตั้งแต่การสร้างฟาร์ม การเลือกพันธุ์ และกระบวนการเลี้ยงที่มีมาตรฐาน จนมาเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจเพาะเลี้ยงกวาง
2. เพื่อศึกษาระบบการดำเนินงานของธุรกิจเพาะเลี้ยงกวาง
3. เพื่อศึกษาสถานะตลาดและแนวโน้มการแข่งขันของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง
4. เพื่อศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเรื่องรูปแบบ ลักษณะ และระบบการเพาะเลี้ยงกวาง ศึกษาสถานะตลาด แนวโน้มการแข่งขัน ตลอดจนปัจจัยต่างๆที่ทำให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จ
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้ประกอบการ ประธานกรรมการสหกรณ์กวางฯ และกลุ่มลูกค้าผู้บริโภค
3. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาฟาร์มกวางที่อยู่ในจังหวัดนครปฐม ราชบุรี และกาญจนบุรี
4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ทำการศึกษาระหว่างเดือนกันยายน 2556 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง หมายถึงรูปแบบ ลักษณะของการดำเนินงานธุรกิจเพาะเลี้ยงกวาง ซึ่งการดำเนินงานธุรกิจมีหลายรูปแบบ มีทั้งธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจขนาดเล็ก
2. ระบบการดำเนินงานของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง หมายถึงเป็นกระบวนการที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับการแปรรูปปัจจัยนำเข้าให้เป็นผลิตภัณฑ์และ/หรือบริการสำหรับลูกค้า
3. สถานะตลาดและแนวโน้มการแข่งขันของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง หมายถึง การตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร ทั้งภายใน ภายนอกองค์กร
4. ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง หมายถึง ปัจจัยที่สำคัญที่ต้องทำให้มีเพื่อให้องค์กรมุ่งไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์

การทบทวนวรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องและทบทวนทฤษฎีต่างๆเพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง เป็นระบบการจัดการฟาร์มกวางให้มีคุณภาพ มีการคัดพันธุ์ที่ตรงตามวัตถุประสงค์ มีการจัดการโรงเรือนเพื่อสะดวกในการจัดการกวาง จัดเตรียมอาหารและแปลงหญ้าให้เพียงพอต่อปริมาณกวาง ผลผลิตพันธุ์ที่ได้จากกวางเช่น เนื้อ เขาและพันธุ์กวาง รายได้จะได้น่าสนใจเมื่อเข้าสู่ปีที่ 6 จึงจำเป็นต้องมีเงินในการหมุนเวียน (สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ, 2554)

2) ทฤษฎีเชิงระบบ คือองค์ประกอบหรือปัจจัยต่างๆที่มีความสัมพันธ์กันและมีส่วนกระทบต่อกันระหว่างกันในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้าคือทรัพยากรทางการบริหารทุกด้าน กระบวนการคือการนำเอาทรัพยากรมาดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ผลผลิตคือผลที่เกิดจากกระบวนการ และผลกระทบคือผลที่เกิดขึ้นจากผลผลิต และข้อมูลย้อนกลับทำให้ทราบถึงจุดที่ต้องแก้ไข (จินทรานี สงวนนาม, 2545)

3) การวิเคราะห์สภาพองค์การในปัจจุบันโดยแบ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก เรียกการวิเคราะห์นี้ว่า SWOT Analysis การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในเพื่อทำให้ทราบถึงจุดแข็งและจุดอ่อน การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อทำให้ทราบถึงโอกาสและอุปสรรค สภาพแวดล้อมภายนอกแบ่งออกเป็นสภาพแวดล้อมทั่วไปและสภาพแวดล้อมการดำเนินงาน สภาพแวดล้อมทั่วไป เช่น เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย เป็นต้น สภาพแวดล้อมการดำเนินงาน คือการคุกคามของผู้มาใหม่ คู่แข่งขัน ผลผลิตทดแทน อำนาจต่อรองของผู้ซื้อและผู้ขาย การวิเคราะห์นี้ช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงการเปลี่ยนแปลงและหาแนวทางแก้ไข (ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ, 2554)

4) ปัจจัยความสำเร็จ คือปัจจัยที่สำคัญเพื่อให้บรรลุความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ หรือก็คือเป็นแนวทางที่องค์กรจะสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ได้ แต่ละองค์กรจะมีปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นหลักหมายถึงเป็นรูปธรรมในการเชื่อมโยงการปฏิบัติงานทุกระดับให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้ทุกคนในองค์กรรู้ว่าต้องทำอะไรบ้าง หากปราศจากปัจจัยแห่งความสำเร็จแล้ว วิสัยทัศน์ขององค์กรจะไม่ได้มีการตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ปัจจัยแห่งความสำเร็จเป็นเสมือนเครื่องมือเพื่อการบรรลุเป้าหมายการประกอบการที่เหนือกว่าในกลุ่มอุตสาหกรรมนั้นๆ (พัชรีย์ หล้าแหล่ง, 2556)

5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษางานวิจัย พบว่าพงษ์ดนัย ตันตียมาศ ศึกษาการจัดการด้านตลาด สืบพงษ์ พงษ์วรารักษ์ ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจ และกุสุมาลย์ รัตนแสง ศึกษาถึงการบริหารจัดการธุรกิจ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาระบบการดำเนินงานของธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะการศึกษาเรื่อง ระบบการดำเนินงานและปัจจัยแห่งความสำเร็จธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวางของสมาชิกสหกรณ์กวางแห่งประเทศไทย จำกัด เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจทั่วไป

การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น การศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจกวาง ทฤษฎีเชิงระบบ การวิเคราะห์สภาพองค์การ ปัจจัยความสำเร็จ และงานวิจัยต่างๆ ผู้วิจัยสามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจเพาะเลี้ยงกวาง ระบบดำเนินงาน สภาพตลาดและแนวโน้มการแข่งขัน และปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง เพื่อให้ทราบถึงขั้นตอนการดำเนินงานของผู้ประกอบการในการประกอบธุรกิจฟาร์มกวาง

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยการศึกษาเรื่องระบบการดำเนินงานและปัจจัยแห่งความสำเร็จธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวางของสมาชิกสหกรณ์กวางแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบปรากฏการณ์วิทยา ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากภาคสนามโดยตรง ศึกษาเฉพาะพื้นที่ จากเอกสาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ทำการศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลหลัก 3 กลุ่ม ได้แก่ ประธานกรรมการสหกรณ์กวางฯ จำนวน 1 คน, กลุ่มผู้บริหารค้ำสหกรณ์กวางฯ จำนวน 7 คน, และผู้ประกอบการฟาร์มกวาง จำนวน 5 คน ทั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเขต 3 จังหวัดได้แก่ จังหวัดนครปฐม, ราชบุรี, และกาญจนบุรี ระหว่างเดือนกันยายน 2556 ถึง กุมภาพันธ์ 2557

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์โดยสร้างแนวคิดสำหรับผู้ประกอบการ และแบบสังเกตซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดงานวิจัย สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ได้จากการรวบรวมเอกสาร สังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ซึ่งในการสัมภาษณ์นี้จะมีเครื่องบันทึกเทปช่วยในการบันทึกข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตมาทำการวิเคราะห์ จัดแยกหมวดหมู่ สังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป

การตรวจสอบความเชื่อมั่น

หลังจากเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ จะนำมาตรวจสอบความครบถ้วน ความสมบูรณ์ของข้อมูลด้วยการตรวจสอบร่วมกับผู้ให้ข้อมูลและจากแหล่งเอกสารเพิ่มเติม และข้อมูลจากการสังเกตโดยผู้วิจัย และทำการศึกษาผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งด้วยข้อมูลชุดเดิมเพื่อหาข้อสรุปที่แน่นอน

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

มีการแนะนำตัวก่อนเริ่มการสัมภาษณ์ และขอความร่วมมือในการให้ข้อมูล พร้อมทั้งแจ้งว่าผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นความลับและจะให้ความระมัดระวังในการเผยแพร่ข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องแล้วเท่านั้น

ผลการศึกษา

1. รูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง พบว่าผู้ประกอบการเป็นเพศชาย มีอายุ 40 ปีขึ้นไป สายพันธุ์กวางที่นิยมเลี้ยงนั้นมีอยู่มากมายหลายสายพันธุ์ โดยส่วนมากที่ผู้ประกอบการเลี้ยงนั้นจะเป็นกวางสายพันธุ์ รูซ่า รองลงมาเป็นกวางดาว และกวางม้าตามลำดับ ลักษณะฟาร์มจะมีลักษณะแบบขังคอก เป็นแบบพื้นที่จำกัด รูปแบบการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการเป็นแบบธุรกิจเจ้าของคนเดียว เป็นกิจการขนาดเล็กคือเจ้าของเป็นผู้บริหารงานเอง ขนาดของพื้นที่ขึ้นอยู่กับจำนวนกวางที่เลี้ยง ส่วนมากผู้ประกอบการมีพื้นที่ในการเลี้ยงประมาณ 1-3 ไร่ มีจำนวนกวางประมาณ 40-70 ตัว

2. ระบบการดำเนินงานของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง

ด้านบุคคล ผู้ประกอบการมีการศึกษาหาความรู้ก่อนมาประกอบธุรกิจ โดยมีการสืบค้นข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมไปถึงศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเตรียมตัวของผู้ประกอบการสามารถแยกเป็นปัจจัยได้ดังนี้ 1) ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงและดูแลกวาง 2) ด้านพื้นที่ที่ต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีน้ำท่วม 3) ด้านอาหารและน้ำ 4) ด้านเงินทุน และ 5) ด้านบุคลากรที่สามารถดูแลกวางได้

ด้านเงินทุน ตอนเริ่มของการทำธุรกิจใช้เงินลงทุน ประมาณ 300,000-500,000 บาท แบ่งเป็นค่าซื้อพันธุ์กวาง ค่าสร้างรั้วกวาง การจัดทำแปลงหญ้า และการสร้างโรงจัดการ แต่ถ้าผู้ประกอบการไม่มีปัจจัยในเรื่องของพื้นที่การเลี้ยงมารองรับส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในเรื่องของที่ดินเพิ่มขึ้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีเงินทุนหมุนเวียนในช่วงระยะปีแรกๆ 4-5 ปี เพราะผลการเลี้ยงกวางจะเริ่มรับในปีที่ 2 และคืนทุนเมื่อเข้าสู่ปีที่ 4-5 เป็นการลงทุนระยะยาว

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการทำฟาร์ม ในการประกอบธุรกิจฟาร์มกวาง สิ่งที่สำคัญในการทำฟาร์มกวาง คือ 1) รั้วกวางซึ่งต้องเป็นวัสดุที่มีความคงทน ยึดหยุ่นพอสมควรเพื่อป้องกันการบาดเจ็บของกวางเมื่อกวางวิ่งชนรั้ว 2) โรงจัดการมีลักษณะเป็นโรงเรือนแบ่งเป็นห้องเพื่อใช้จัดการกวางอย่างเป็นระบบ 3) ชองบังคับกวางเป็นอุปกรณ์สำหรับใช้บังคับกวางให้ติดอยู่กับที่ สามารถปรับขนาดให้แคบหรือกว้างได้เมื่อกวางเข้ามาในชองหนีบกวางจะขยับไม่ได้จะสะดวกในการจัดการกับตัวกวาง 4) อุปกรณ์ต่างๆเช่น เลื่อยตัดเขา เครื่องตัดเบอร์ทู เป็นต้น ซึ่งต้องคำนึงถึงความแข็งแรง ทนทาน มีประสิทธิภาพ

ด้านการคัดพันธุ์/เลือกพันธุ์ ผู้ประกอบการนิยมเลี้ยงกวางพันธุ์ชาเป็นส่วนใหญ่ถึงแม้จะเป็นกวางที่มีขนาดเล็ก ให้ผลผลิตในเรื่องของเนื้อและเขาได้ไม่มาก แต่ทุกส่วนของกวางรูชาสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และเป็นพันธุ์ที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นกวางที่มีขนาดเล็กจึงสามารถจัดการได้ง่าย กวางรูชาชอบอยู่กันเป็นฝูงขนาดใหญ่ ประมาณ 20-30 ตัว

ด้านการขยายพันธุ์/ผสมพันธุ์ การผสมพันธุ์ของกวางรูชาจะอยู่ในช่วงมีนาคม-พฤษภาคม ระยะตั้งท้องประมาณ 8 เดือน พฤติกรรมกวางตัวผู้จะมีนิสัยดุร้าย ชอบสู้กันเองเพื่อครอบครองฝูงและตัวเมียในฝูง การผสมพันธุ์จะมีความสัมพันธ์กับการงอกของเขาในตัวผู้ การผสมพันธุ์นั้นจะเลือกพ่อพันธุ์ที่มีอายุประมาณ 2 ปี และไม่ผสมพันธุ์ในหมู่สายเลือดเดียวกัน เพื่อให้ได้ลูกกวางที่สมบูรณ์แข็งแรง ผู้ประกอบการจึงมีการทำประวัติของกวาง ด้วยการติดเบอร์ทูเพื่อให้สามารถคัดเลือกกวางในการเป็นพ่อ/แม่พันธุ์ต่อไป

การจัดการด้านอาหาร กวางสามารถกินหญ้า พืช ใบไม้ต่างๆ มีการแบ่งเวลาการให้ออกเป็น 2 ช่วง ประเภทของอาหารมี 2 อย่าง คืออาหารหยาบ เช่น หญ้า ถั่ว เป็นต้น และอาหารข้นให้ในช่วงที่ขาดแคลนหญ้าหรือช่วงที่กวางอ่อนแอ แปลงหญ้าเป็นสิ่งที่จำเป็นในการทำฟาร์มต้องมีการพัฒนาแปลงหญ้าให้พร้อมเพื่อเป็นการลดต้นทุนด้านอาหาร นอกจากพืชแล้วจะมีการให้เกลือแร่เป็นอาหารเสริม กวางกินอาหารประมาณ 10% ของน้ำหนักตัวซึ่งประมาณน้ำหนักด้วยสายตาแต่สามารถปรับเพิ่มลดได้ตามความเหมาะสม

ด้านสุขภาพ โดยธรรมชาติของกวางเป็นสัตว์ที่มีความทนทานต่อโรคโดยส่วนมากโรคที่พบในกวางคือโรคพยาธิ ผู้ประกอบการจึงมีโปรแกรมการถ่ายพยาธิอย่างต่อเนื่อง โดยให้ยาปีละ 2 ครั้ง ในช่วงต้นปีและกลางปี เนื่องจากพยาธิเป็นตัวทำลายความสมบูรณ์ของกวาง ลักษณะของกวางที่ป่วยจะมีอาการหงอยซึม แยกออกจากฝูง มักถูกตัวอื่นทำร้าย ถ้าพบว่ากวางป่วยควรรีบแยกออกจากฝูงทันทีและปรึกษาสัตวแพทย์

ด้านผลผลิตที่ได้ กวางสามารถให้ผลผลิตได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็น 1) ผลผลิตเนื้อกวาง 2) ผลผลิตเขากวางอ่อน 3) พันธ์กวาง 4) ผลผลิตอื่นๆเช่น หนังจะมีความนิ่มและทนทาน เอ็น ตัวเดียวอันเดียวสามารถนำไปประกอบอาหารได้ ในส่วนของเนื้อกวางและเขากวางอ่อนผู้ประกอบการนำมาส่งให้กับสหกรณ์กวางฯเพื่อแปรรูปและนำมาจำหน่าย แต่สำหรับการขายพันธุ์กวาง มีทั้งที่เกษตรกรเป็นผู้ติดต่อกับผู้ประกอบการเองและติดต่อผ่านสหกรณ์กวางฯ ผลผลิตที่มีรายได้มากที่สุดคือ พันธุ์กวาง

ด้านความพึงพอใจของลูกค้า ผู้ประกอบการมีการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประโยชน์ของกวางรวมไปถึงสรรพคุณในด้านต่างๆ มีตัวแทนจำหน่ายตามที่ต่างๆเพื่อสะดวกต่อการเดินทางของผู้บริโภค มีการให้ความรู้กับพนักงานขายเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่จำหน่าย เพื่อสามารถตอบคำถามของผู้บริโภคได้ ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมบริโภคเขากวางอ่อนมากกว่าเนื้อกวาง เนื่องจากเขากวางอ่อนมีสรรพคุณใช้เป็นยารักษาโรคต่างๆและยังใช้เพื่อบำรุงสุขภาพ ผู้บริโภคเขากวางอ่อนจะเป็นผู้สูงอายุหรือเป็นผู้ที่มีปัญหาโรคกระดูก

3. สภาพตลาดและแนวโน้มการแข่งขันของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง

ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ประกอบการรับผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์กวางฯเพื่อนำมาจำหน่ายที่ฟาร์มของตนเอง เนื่องจากผู้ประกอบการมีความมั่นใจว่าผลิตภัณฑ์ที่มาจากสหกรณ์มีคุณภาพที่น่าเชื่อถือเพราะมีมาตรฐานการรับรองผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน มีกระบวนการแปรรูปที่ได้มาตรฐานโดยมหาวิทยาลัย มีความเหมาะสมในเรื่องของราคาและรวมถึงมีบรรจุภัณฑ์ที่น่าสนใจ

ด้านการตลาด การตลาดส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงกวางเพื่อจำหน่ายพันธุ์ให้กับเกษตรกรรายอื่น เนื่องจากเนื้อกวางหาซื้อยากไม่มีขายในท้องตลาด เพราะยังไม่แน่ใจในเรื่องของสถานที่จำหน่าย ราคาเนื้อกวางจะมีราคาที่สูงหลายกิโลกรัมไปแล้วแต่ลักษณะของเนื้อ ผู้ประกอบการมีการประชาสัมพันธ์ เช่น การเอาลงอินเทอร์เน็ต เสียงตามสายทางวิทยุ ป้ายประชาสัมพันธ์ เป็นต้น นอกจากนั้นมีการฝากขายกับสหกรณ์กวางฯและเมื่อขายได้สหกรณ์จะหักเปอร์เซ็นต์จากยอดขาย

ด้านคู่แข่ง เรื่องของคู่แข่งนั้นในประเทศมีไม่มากนักเนื่องจากผลิตภัณฑ์กวางมีปริมาณที่น้อย แต่เป็นกังวลในเรื่องของคู่แข่งต่างประเทศ เพราะเนื่องจากการเปิดตลาด AEC ส่งผลให้ต่างประเทศเข้ามาทำตลาดในไทยได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งประเทศเหล่านี้เป็นผู้ส่งออกผลิตภัณฑ์กวางหลักของโลก ประกอบกับประเทศเหล่านี้เป็นผู้จำหน่ายพ่อแม่พันธุ์ให้กับประเทศไทย จึงส่งผลให้ต้นทุนการเลี้ยงกวางในไทยสูงกว่าประเทศอื่น

ด้านเศรษฐกิจ เศรษฐกิจของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ชะลอตัวลง เป็นยุคที่เศรษฐกิจไม่ค่อยดี จำเป็นที่ต้องมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด จึงทำให้การบริโภคผลิตภัณฑ์ของกวางถูกจำกัดในกลุ่มผู้บริโภคที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเท่านั้น แต่ปัญหาทางเศรษฐกิจไม่ค่อยส่งผลต่อผู้ประกอบการเท่าไรนัก

ด้านสังคม ทศณคติของประชาชนทั่วไปในสังคมมองว่ากวางเป็นสัตว์ป่าสงวนไม่ควรนำมาเลี้ยงเพื่อบริโภค ดังนั้นควรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริโภคให้มีความคุ้นเคยและทราบถึงประโยชน์ของเนื้อกวาง มีการให้ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายในการทำเมนูเนื้อกวาง

ด้านกฎหมาย การเลี้ยงกวางในเชิงพาณิชย์ยังมีน้อย เนื่องจากในอดีตมีข้อจำกัดทางด้านกฎหมายแต่ในปัจจุบันข้อจำกัดนี้ได้ถูกแก้ไขให้สามารถเพาะและขยายพันธุ์สัตว์ป่าได้เพื่อผลทางการค้าหรือเศรษฐกิจ แต่สำหรับกวางบางสายพันธุ์ก็ยังมีปัญหาในเรื่องของกฎหมายซึ่งสร้างความยุ่งยากต่อผู้ประกอบการ

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ด้านเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีของผู้ประกอบการไม่มีการนำอุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ แต่เป็นการนำความรู้ทางวิชาการในการเลี้ยงและประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กวางลูกผสมระหว่างสายพันธุ์ไทย-รูซ่าเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของตลาด แต่หลายฟาร์มก็ประสบปัญหาในการเลี้ยง ขณะนี้จึงเป็นช่วงที่หลายฟาร์มศึกษาและหาวิธีแก้ปัญหาในการผลิตกวางลูกผสม

ด้านการเงิน มีการจัดทำบัญชีเป็นระบบ มีการประมาณการขาย และมีการวางแผนในเรื่องของจำนวนกวางภายในฟาร์มเพื่อไม่ให้เดือดร้อนด้านการเงินจนเกินไป รายได้และค่าใช้จ่ายแต่ละปีจะไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับจำนวนกวางที่เลี้ยงภายในฟาร์ม

ด้านการบริหารจัดการ ในการบริหารจัดการฟาร์ม ผู้ประกอบการเน้นในเรื่องของคุณภาพและมาตรฐาน โดยต้องมีสุขอนามัยที่ดี มีคอกที่เหมาะสมกับกวาง มีระบบป้องกันภัยเบื้องต้น มีการคัดแยกกวางที่ปลอดภัย โปรแกรมการตรวจสุขภาพอย่างต่อเนื่อง รักษาปริมาณกวางให้เหมาะสมกับพื้นที่คอก

ด้านการเรียนรู้ ผู้ประกอบการมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมโดยการไปอบรมกับหน่วยงานต่างๆ ที่จัดขึ้น สำหรับผู้ประกอบการบางรายมีไปเรียนรู้จากกรมปศุสัตว์บ้าง กรมป่าไม้บ้าง และจากเพื่อนสมาชิกสหกรณ์กวางฯ ด้วยกัน

อภิปรายผลการศึกษา

1. รูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง จากการศึกษา รูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจพบว่า ผู้ประกอบการเป็นเพศชายอาจเนื่องมาจากการทำเกษตรกรรมไม่เหมาะกับเพศหญิง มีช่วงอายุ 40 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นช่วงที่มีความพร้อมในการประกอบธุรกิจของตนเอง สายพันธุ์ที่เลี้ยงมีทั้ง กวางม้า กวางดาว กวางซีก้า แต่ที่นิยมมากที่สุดคือพันธุ์รูซ่า ลักษณะฟาร์มเป็นแบบชังคอก รูปแบบการดำเนินธุรกิจเป็นแบบเจ้าของคนเดียว สอดคล้องกับงานวิจัยของธิมพร สุขาภิรมย์(2543) ที่ศึกษาธุรกิจสินค้าอ้อยซึ่งมีรูปแบบการดำเนินธุรกิจแบบเจ้าของคนเดียว จากการศึกษา รูปแบบและลักษณะของฟาร์มกวางผู้วิจัยเห็นว่าในการทำฟาร์มกวางแต่ละฟาร์มอาจมีข้อจำกัดในเรื่องของพื้นที่ จึงต้องมีลักษณะฟาร์มแบบชังคอก และรูปแบบธุรกิจที่เป็นแบบเจ้าของคนเดียวอาจเป็นเพราะต้องการความคล่องตัวในการบริหารงาน

2. ระบบการดำเนินงานของธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง ผู้ประกอบการมีการหาความรู้จากสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ หรือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก่อนมาเลี้ยงกวาง การทำธุรกิจจำเป็นต้องมีเงินใช้หมุนเวียนในช่วง 2-3 ปีแรกที่ยังไม่ได้ผลกำไร สอดคล้องกับหนังสือคู่มือการดำเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง(2554) ที่กล่าวว่าเงินทุนเป็นสิ่งสำคัญจำเป็นต้องมีเงินทุนไว้อย่างพอเพียง สิ่งที่ต้องมีในการจัดการฟาร์มคือ รั้ว โรงจัดการ ของหนิบ และอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งต้องเป็นวัสดุที่มีความเหมาะสม ใช้งานได้นาน สอดคล้องกับทฤษฎีของชัยณรงค์ คันธพนิต (2544) ที่กล่าวว่าโรงจัดการเป็นสิ่งทุกฟาร์มต้องมีเพราะเป็นที่จัดการกวาง แพนผังขึ้นอยู่กับความเหมาะสมแต่ละฟาร์ม ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องเพราะถ้าไม่มีการหาความรู้มาก่อนอาจทำให้เกิดปัญหาหรือความผิดพลาดระหว่างการเลี้ยง รวมถึงต้องมีการเตรียมพร้อมในเรื่องของเงินทุน เพราะในการทำธุรกิจกวางจำเป็นที่จะต้องใช้เงินลงทุนมากทั้งโรงจัดการ รั้วกวาง และวัสดุ อุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็นภายในฟาร์ม

การเลือกพันธุ์ที่นำมาเลี้ยงต้องเลือกพันธุ์ที่เหมาะสมกับประเทศไทยจึงเลือกเลี้ยงรูซ่าเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยคิดว่าเป็นเพราะต้องการแก้ปัญหาในเรื่องของกฎหมาย สอดคล้องกับวันชัย ศิริธรรม(2557) ที่กล่าวว่าพันธุ์

กวางที่นิยมเลี้ยงคือพันธุ์ชาเป็นหลักเพราะเป็นกวางขนาดกลาง ไม่เป็นสัตว์สงวน การผสมพันธุ์อยู่ในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคมระยะตั้งท้อง 8 เดือน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการตั้งท้องในช่วงนี้ทำให้คลอดในช่วงฤดูฝนที่มีปริมาณหญ้าเพียงพอสำหรับลูกกวางที่เกิดใหม่ ไม่สอดคล้องกับเลอชาติ บุญเอก(2557) ที่กล่าวว่า การผสมพันธุ์อยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกรกฎาคม นอกจากหญ้าและพืชต่างๆกวางสามารถหาเลือกไม่เป็นอาหารได้ ซึ่งสอดคล้องกับวิทยาและสนั่น(2548) ที่กล่าวว่ากวางมีความสามารถพิเศษในการย่อยอาหารสูงสามารถกินเปลือกไม้ได้ และผู้วิจัยเห็นว่าอาหารที่ใช้เลี้ยงกวางควรมีการสลับให้กินหลายๆอย่างเพื่อได้รับสารอาหารอย่างครบถ้วน โดยธรรมชาติกวางเป็นสัตว์ที่มีความอดทนไม่ค่อยพบเป็นโรคอันตราย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแต่ละฟาร์มจะใส่ใจในเรื่องของการป้องกันโรคจึงทำให้กวางไม่ค่อยเป็นโรค ส่วนมากที่พบเป็นโรคพยาธิ ซึ่งสอดคล้องกับ วิทยาและสนั่น(2548) ที่กล่าวว่ากวางเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่ายและมีความทนทานต่อโรค

ผลผลิตของกวางมีอยู่หลายอย่างด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น เนื้อ หนัง หรือเอ็นและตัวเดียวอันเดียว ซึ่งเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะผู้บริโภคทราบถึงประโยชน์แต่ละอย่างของกวาง ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรัตน์ สุวรรณภักดี(2557) ที่กล่าวว่ากวางสามารถให้ผลผลิตได้หลายอย่าง ได้แก่ เนื้อ หนัง เอ็น และตัวเดียวอันเดียวนับเป็นรายได้จำนวนมากแก่ผู้เลี้ยง ผู้บริโภคส่วนใหญ่นิยมทานเขากวางอ่อน เนื่องจากเขากวางมีสรรพคุณช่วยรักษาโรคต่างๆ และทำให้ดูอ่อนกว่าวัย

3. สถานะตลาดและแนวโน้มการแข่งขัน ผู้ประกอบการมีการรับผลิตภัณฑ์จากสหกรณ์กวางฯเพื่อนำมาจำหน่ายที่ฟาร์มของตนทั้งนี้ผู้วิจัยคิดว่าอาจเป็นเพราะมีความมั่นใจในเรื่องของคุณภาพ บรรจุภัณฑ์ และมีมาตรฐานรับรองที่ชัดเจน ผู้ประกอบการบางรายมีการส่งเสริมการขายด้วยการประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ หรือลงอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ณัย ตันติยศมาศ(2553) ที่ศึกษาการจัดการด้านการตลาดของตลาดนัดแกรนด์ อำเภอดงหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่ามีการส่งเสริมการตลาดโดยวิธีประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ ชุมชน หนังสือพิมพ์ และใบปลิวต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการส่งเสริมการขายของผู้ประกอบการควรมีการส่งเสริมการขายด้วยวิธีอื่นเพิ่มเพื่อให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น ผู้ประกอบการมีความกังวลในด้านของตลาดต่างประเทศ เพราะเนื่องมาจากการเปิดตลาด AEC ส่งผลให้ต่างประเทศเข้ามาทำตลาดในไทยได้มากขึ้น ไม่สอดคล้องกับ พัชรปริเปรณ์วัฒนา(2547)ที่กล่าวว่าคู่แข่งของผู้ประกอบการธุรกิจกวางคือ เกษตรกรที่เลี้ยงกวาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในต่างประเทศมีการเลี้ยงกวางที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานมากกว่าประเทศไทย ดังนั้นคู่แข่งที่สำคัญจึงอาจเป็นหลายๆประเทศที่เข้ามาเปิดตลาดในประเทศไทย

จากเศรษฐกิจไทยที่ไม่ค่อยดีนัก ส่งผลให้การบริโภคเนื้อกวางถูกจำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่มผู้บริโภคที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดนี้อีกทั้งผลิตภัณฑ์กวางไม่มีจำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไปเหมือนเนื้อชนิดอื่น และมีราคาแพง โดยส่วนมากแล้วผู้บริโภคมักมองว่ากวางเป็นสัตว์ป่าสงวนไม่ควรนำมาบริโภค ดังนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคมให้มีความคุ้นเคย และทราบถึงประโยชน์ของเนื้อกวาง การเลี้ยงกวางนั้นมีข้อจำกัดในเรื่องของกฎหมายจึงส่งผลให้การเลี้ยงกวางยังมีน้อยอาจเนื่องมาจากการอนุรักษ์พันธุ์กวางเพื่อไม่ให้สูญพันธุ์ แต่ต่อมาภายหลังสามารถเปิดโอกาสในการเลี้ยงกวางได้ สอดคล้องกับหนังสือคู่มือการค้าเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง(2554)ที่กล่าวว่า ในอดีตมีข้อจำกัดด้านกฎหมายที่ประกาศไว้เพื่อป้องกันและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ต่อมาได้รับการแก้ไข ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าอาจเนื่องมาจากการอนุรักษ์เพื่อไม่ให้กวางสูญพันธุ์ไป จากปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และกฎหมายต่างๆ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า

เป็นปัญหาที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการ หากไม่มีการแก้ไขหรือปรับเปลี่ยนก็จะเป็นปัญหาที่สร้างความยุ่งยากต่อผู้ประกอบการในการดำเนินธุรกิจต่อไป

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ผู้ประกอบการไม่ได้มีการนำอุปกรณ์ที่ทันสมัยเข้ามาใช้ แต่เป็นการนำความรู้ ประสบการณ์มาพัฒนาในการผลิตพันธุ์กวางเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับกนกวรรณ แซ่หล่อ(2551) ที่กล่าวถึงเทคโนโลยีปศุสัตว์ว่าควรเลี้ยงกวางที่เป็นลูกผสมเพราะจะทำให้ได้เนื้อมากและได้เขาที่มีขนาดใหญ่ การจัดการทางการเงินมีการทำบัญชีลักษณะง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของกุสุมาลย์ รัตนแสง (2542) ที่ศึกษาถึงธุรกิจหัตถกรรมเสื้อทอบ้านแพง ตำบลแพง อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่าผู้ประกอบการแต่ละรายมีการจัดทำบัญชีด้วยตนเอง ลักษณะเป็นบัญชีอย่างง่าย ด้านการบริหารจัดการเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ผู้ประกอบการมีการวางแผนไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการฟาร์มหรือทางด้านระบบการบริหารต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของสืบพงษ์ พึ่งวัชรกร(2546) ที่ศึกษาถึงการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจหัตถกรรมไม้ ในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการที่จะทำให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จนั้นมียอดประกอบด้วยกันหลายด้าน คือด้านการขาย ด้านบุคลากร ด้านการอบรม และด้านการบริหารงาน ผู้ประกอบการมีการไปอบรมเพิ่มเติมกับหน่วยงานต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาฟาร์มให้เป็นฟาร์มที่มีมาตรฐาน สอดคล้องกับหนังสือคู่มือการดำเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง(2554)ที่กล่าวว่าเกษตรกรมีการศึกษาหาความรู้และมีการเข้าฝึกอบรมกับสหกรณ์กวางฯ นับว่าเป็นสิ่งดีที่จะทำให้การเลี้ยงกวางในประเทศมีการตื่นตัวและพัฒนามากยิ่งขึ้น สรุปจากภาพรวมผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัจจัยต่างๆ ทุกปัจจัยมีความสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยด้านเทคโนโลยี การเงิน การบริหาร และการเรียนรู้ ซึ่งสามารถทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จและเติบโตขึ้นได้อย่างมั่นคง

ประโยชน์จากการวิจัย

ประโยชน์เชิงการจัดการธุรกิจ

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะมีแนวทางการให้ความรู้กับกลุ่มเกษตรกร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของเทคโนโลยี การแปรรูปผลิตภัณฑ์ หรือการตลาด มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องและทันเหตุการณ์ให้กับเกษตรกร
2. ทำให้ทราบว่านักสัตวศาสตร์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรทำการศึกษาวิจัยในเรื่องการปรับปรุงพันธุ์กวาง เพื่อเป็นการสนับสนุนพันธุ์กวางในประเทศและเป็นการสนับสนุนให้มีผู้เลี้ยงกวางมากขึ้น
3. ควรมีการกระจายข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับกวางสู่สาธารณชนทั่วไปอย่างง่ายและรวดเร็ว โดยอาศัยสื่อต่างๆ เป็นช่องทางในการนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่สาธารณชนอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ช่วยส่งเสริมการพัฒนา รูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย และตอบสนองต่อผู้บริโภค
5. ทราบแนวทางการจัดตั้งสหกรณ์ในแต่ละภาค เพื่อคอยให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกร ส่งเสริมสนับสนุนในการเลี้ยงกวางอาชีพหลัก โดยมีเป้าหมาย คือมีต้นทุนต่ำ การแปรรูปที่มีมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์มีคุณภาพ
6. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ ควรมีการจัดทำมาตรฐานฟาร์มกวาง และเข้าไปตรวจเยี่ยมชมตามฟาร์มต่างๆ เป็นระยะ เพื่อให้แต่ละฟาร์มกวางนั้นมีวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้อง และได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

ประโยชน์เชิงทฤษฎี

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจกวาง ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจกวาง แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ สภาพแวดล้อมทางการตลาดและแนวโน้มการแข่งขัน และปัจจัยความสำเร็จ จากแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถนำมาสร้างวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือศึกษา

รูปแบบและลักษณะการดำเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวาง ระบบการดำเนินงานของธุรกิจ สภาวะตลาดและแนวโน้มการแข่งขันของธุรกิจ และปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจ

จากแนวคิดและทฤษฎีเหล่านี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ผลการศึกษาที่ครบถ้วนในทุกประเด็นที่ศึกษา และจากการศึกษาธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวางนี้เป็นบริบทใหม่สำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยงกวาง เนื่องจากพบว่ายังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกระบวนการจัดการกวางตั้งแต่การเริ่มต้นในการเลี้ยง กระบวนการเลี้ยง จนนำมาสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพให้กับผู้บริโภค

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาในครั้งนี้ไม่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับ พฤติกรรมของผู้บริโภค ปัจจัยทางการตลาด ดังนั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับด้านผู้บริโภค โครงสร้างการตลาดของกวาง รวมทั้งการศึกษาในเรื่องของลักษณะซากกวาง คุณภาพของเนื้อและการศึกษาในกระบวนการแปรรูป การทำผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นใจในเรื่องตลาดให้กับเกษตรกร

2. การศึกษารั้ครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการธุรกิจกวางใน 3 จังหวัดเท่านั้น ซึ่งข้อมูลที่ได้ อาจไม่มีความครอบคลุมในเรื่องของพื้นที่ ควรมีการศึกษาธุรกิจฟาร์มกวางจากจังหวัดอื่นๆ ด้วยว่ามีวิธีการเลี้ยงที่แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไรเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากขึ้นแก่ผู้สนใจ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กนกวรรณ แชลหล่อ. (2551). เทคโนโลยีปศุสัตว์.[ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 6 มกราคม 2557. เข้าถึงได้

จาก <http://info.matichon.co.th/techno/techno.php?srctag=05089150951&srctag=&search>

กุสุมาลย์ รัตนแสง. (2542). กระบวนการบริหารจัดการธุรกิจหัตถกรรมเสื้อทอบ้านแพง ตำบลแพง อำเภอ

โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ บธ.ม.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ชนิษฐา ชัยรัตนารม. (2554). “การบริหารความเสี่ยงสากล ISO 3100 กับระบบการศึกษาของไทย.”

วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ปีที่4, ฉบับที่1 พฤษภาคม-สิงหาคม : 419.

ชัยณรงค์ คันธพนิตและคณะ. (2544). “รายงานความก้าวหน้าการทำฟาร์มกวางรูซ่าเพื่อขยายพันธุ์และ

ผลิตเขากวางอ่อน.” นครปฐม: ภาควิชาสัตวบาล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

จันทราณี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์.

นิยม บัวบาน. (2536). “การมีส่วนร่วมของแม่บ้านเกษตรกรในการพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ ณ อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธิมาพร สุขภิรมย์. (2543). การจัดการธุรกิจผลิตและค้าอ้อย : กรณีศึกษา ในเขตอำเภอกุมภวาปี จังหวัด

อุดรธานี. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ บธ.ม.มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พงศ์ดนัย ตันตติยาภ. (2553). “การจัดการด้านการตลาดของผู้ประกอบการตลาดนัดแกรนด์ อำเภอดอนจาน จังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัชรินทร์ คำแปง. (2546). “การเกษตรเพื่อวิถีชีวิตที่ยั่งยืนในความหมายและเงื่อนไขที่หลากหลายของ เกษตรกร: กรณีศึกษาสมาชิกกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ ตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอม่อนแจ่ม จังหวัดเชียงใหม่.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรี ปริเปรมวัฒนาและคณะ. (2547). “การเพาะพันธุ์กุ้งก้ามกรามเพื่อจำหน่าย.” วิทยานิพนธ์ปริญญา บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัชรี หล้าแหล่ง. (2556). “เส้นทางสู่ความสำเร็จ อายุไม่น้อยร้อยล้าน.” วารสาร Veridian E-Journal ปีที่6, ฉบับที่1 มกราคม-เมษายน : 82.
- เลอชาติ บุญเอก. (2557). **ธุรกิจการเลี้ยงกวางในปัจจุบันเริ่มเข้าสู่ภาวะถดถอยจริงหรือ.** เข้าถึงเมื่อ 4 มกราคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.anchan.lib.ku.ac.th/kukr/bitstream/003/21747/3/TAB000125521985c.pdf>
- วันชัย ศิริธรรม. (2557). **งานเลี้ยงกวางสกัดเป็นซูป สร้างความ ชูชา ไปทั่วโลก.** เข้าถึงเมื่อ 3 มกราคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.gmwebsite.com/Website/index.asp?preview=1&ContentID=ContentID-060116143701465>
- วิทยา ฉินชยานนท์ และ สนั่น เหลียงไพบูลย์. **คู่มือการเพาะเลี้ยงกวาง.**[ออนไลน์], เข้าถึงเมื่อ 12 สิงหาคม 2556. เข้าถึงได้จาก <http://www.bedo.or.th/doc/>
- สืบพงษ์ พุ่มวัชรการ. (2546). “การวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของธุรกิจหัตถกรรมไม้ในอำเภอดอนจาน จังหวัดอุบลราชธานี.” การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ. (2554). **คู่มือการดำเนินธุรกิจการเพาะเลี้ยงกวางเชิงพาณิชย์.** กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็นบีบีกรุ๊ป จำกัด.
- สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ. (2555). **คู่มือธุรกิจกวาง.** กรุงเทพฯ: บริษัทเอ็นบีบีกรุ๊ป จำกัด.
- อภิชาติ วัฒนกุล. (2556). **ประธานกรรมการสหกรณ์กวางแห่งประเทศไทย จำกัด. สัมภาษณ์,** 5 พฤศจิกายน.
- อัจฉรินทร์ สุวรรณภักดี. (2557). **การเลี้ยงกวางฉบับประชาชน.** เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม. เข้าถึงได้จาก <http://www.eto.ku.ac.th/neweto/e-book/animal/animal4.pdf>

ภาษาต่างประเทศ

- Dubrin, Ireland. Management & Organization. 2nd ed. Ohio: South-western, 1993.
- Laudon, Kenneth C. and Laudon, Jane P. Management Information System. 6th ed. New Jersey: Prentice Hall, Inc., 2000.